
V
B J
C

57.

GŁOS
TADEUSZA SZYMONA
BONCZA
SKARZYNSKIEGO
SKARBNIKA Y POSŁA ZIEMI ŁOMZYNSKIEY,
NA SESSYI SEYMOWEY
Dnia 1. Lipca 1793 Roku w Grodnie
MIANY.

Nayiaśnieyszy KROLU Panie Móy Miłościwy!
Nayiaśnieysze Rzeczypospolitey Stany!

Zwołani Uniwersałem Waszéy Krôlewskiey Mości Pana Mego Miłościwego na te tu mieysce dla uleczenia ran zadanych Oyczyznie Naszéy; strawiliśmy czas dwuniedzielny na samym obmyślaniu sposobów do jey ratunku; chęć nasza była prawdziwa i szczyra, lecz okoliczności (jak na nieszczęście) rozlicznemi zbiegłe strumieniami, podsycane częstokroć naszą wewnętrzną niezgodą, od tego naypięknieyszego oddaliły nas celu.

Oto jest moment zakryślaiący granicę Urzędowania Naszego, oto czas przepisany wyrokiem Prawa, byśmy tę Praw Swiątynią opuszczaiąc, innym od Nas szczęśliwszym zostawili.—— Tak jest Nayiaśnieysze Stany! Dzień ten jest Dniem kończącego się Seymu, bo tak chce mieć Prawo nadto jasne, nadto widoczne.——

Postawiony atoli między przewagą zbiegłych okoliczności niemiłą aż nadto, a może i niebespieczną Funkcyi Posła czyniących wystawę; a miłością Oyczyzny, którey skutecznie służyć jedynym jest dla nas zamiarem, wahałem się, czego z tych dwóyga iąć mi się trzeba? Lecz drugie przemogło nad pierwszym; Głos wołaiącego o ratunek Narodu trafił do serca moiego, i sprawił te przekonanie, iż Seym ninieyszy kończyć się jeszcze nie może; z tą różnicą, że nie prorogowanym, wedle Proiektu JW. Suffczyńskiego Chełmskiego, zawsze odemnie poważanego Męża, lecz Limitowanym do przeznaczonego czasu bydź winien.——

Prorogacya i Limita niewielką co do słów zawieraiące między sobą różnicę, w znaczeniu rzeczy są od siebie oddzielne; jaśniey mówię: JW. Chełmski przez swóy Proiekt Prorogacyi, chce nie odstępney kontynuacyi Seymu; Ja z méy strony chcąc go w samowładności utrzymać, chciałbym tylko czynności Jego mieć do czasu zawieszone, a to dla czego? tłómaczę——

Czas ten Urzędowania naszego, dał nam poznać smutną rzeczy Naszych postawę, lecz nie był dość dostatecznym do wynalezienia środków, gorycz naszą osładzaiących.—— Postawieni w pośrzód

bezdenney przepaści zagrożonego nam upadku, chwytaliśmy się różnych przed oczy nasze wystawionych przedmiotow, aby zatracenia uniknąć; lecz z tych usilnych starunków naszych, kosztować owocu pracy nie możem, w tak krótkim i okryślonym czasie.—

Odpowiedź nasza na Noty podane, w dowod nieodmiennego przy całości Granic naszych obstawania, nie może bydź jak Szlachetną cechą charakteru godną nas Potomkow, tych Poprzedników, którzy kosztem krwi swoiey rozprzestrzeniwszy Granicę Ziemi, nie mogli ią nam zostawić tylko jak w Depozyt, wolny w prawdzie do użycia, lecz nie do utraty, bo ią równie Potomkòm naszym nietkniętą i nieskazytelną zostawić obowiązani iesteśmy.— Zalecenie Ministrom naszym przy Dworach Europeyskich Rezyduiącym, i wyznaczenie na nowo do Dworu Wiedeńskiego Ministra, celem reprezentacyi interessu naszego, i szukania od tychże Dworow dla nas pomocy, i wstawienia się; Kommunikacya naostatek Not do Seymu podanych Ministrom Dworow Europeyskich tu przytomnym, i odpowiedzi bynaymniey nie zasmucaiące nam dane; wszak to są czynności acz w skutkach swoich dla krótkości czasu niedoyrzałe, wròżące atoli jakążkolwiek nadzieię choć po części losu naszego.—

Po tych czynnościach naszych, ktòre dopiero jakiżkolwiek promień nam wystawuią nadziei, nie czekaiąc ich skutkow, jakie nastąpić mogą; mamyż wziąć przed się Proiekt Instrukcyi do Deputacyi proiectivè tylko (co sobie naysolenniey ostrzegłem) żądaney, przez JWW. Pieczętarzy nam przyniesiony? Mamyż nie czekaiąc wiadomości od Ministrow naszych jaki jest Interessow Polskich do Interessow Politycznych powszechnych stosunek; puszczać się na tę okiem Człowieka niedoścignione morze, do którego ja Proiekt Instrukcyi nadto podobnym bydź mniemam?— Chyba podobni owemu Marynarzowi, który zaufany w swey doskonałości bez Igły Magnesowey puściwszy się na morze, w nieuchronnym zginienia znalazł się przypadku.—

Cóż nam pomogą choćby nayokazalsze, jakich tylko życzyćbyśmy sobie mogli widoki wstawienia się za nami, gdy my nie czekaiąc na nie, przez decyzyą Proiektu Instrukcyi, sami położemy punkt nie odzowny (nie day Boże) nieszczęścia naszego?— Tak jest Nayiaśnieysze Stany, te wszystkie poprzednicze czynności, które nie mogą bydź, jak tylko troskliwości i staranności Waszey, o dobro powszechne dowodem, na nic się zaiste nie przydadzą, jeźli im czasu doyrzenia nie damy, będą owocem nadto wcześnie zerwanym, pięknym w prawdzie na oko, lecz zamiast przyiemney słodyczy, przynoszącym gorycz.—

Zdaniem więc moim jest, aby do czasu jakiego, ile bydź może naykrótszego Limita Seymu nastąpić mogła, w czasie tym Nayiaśnieyszy Król Pan Nasz Miłościwy, wraz z Radą Nieustaiącą, oraz JWW. Ministrami Pieczęci, którym Straż Interessow Zagranicznych przez Prawo poruczona, niechby te wszystkie Negocyacye odbierał; a na Terminie z Limity przypadaiącym, obiaśnieni o tym wszystkim, na czym nam teraz brakuie, mielibyśmy pewną skazówkę, czego się nam iąć, i co uskutecznić należy.—

Mòwiłem Nayiaśnieysze Stany co czułem, i jak wedle mojego przekonania sądziłem, oddaię to do nieograniczoney woli Waszey, a wyrok jaki bądź w tey mierze wypadnie, jako Owoc troskliwości Waszey o dobro Narodu, Ja go przyznam za Swięty,

Biblioteka Jagiellońska
stdr0022287

